The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa The only Telugu Newspaper for H. E. H The Nizam's Dominions

గోలకొండ పత్రిక

102775

ప్రతి సోమ, గురువారములు ప్రకటింపబడును

హైదరాబాదు, (దక్కన్.)

సం॥ చందా రూ ౭-౦-౦
అర్ధ ,, ,, ౩-౧౨-౦
విడి ప్రతిక ౦-౧-౪

GOLKONDA PATRIKA

ఒక వారము తరువాత ప్రాతప్రతిక కోరినచొ వెలకు పరిమితి లేదు

HYDERABAD, Dn.) MONDAY 5-2-1934

సంపుటము ౭ } శా.శ.౧౮౫౫ శ్రీముఖనామసం॥ మాఘ బ॥ ౬ సోమవారము ౪-౫-౧౯౪౩ఫ { సంచిక ౭౫

ఘాటకము

భక్తాగ్రేసరులారా! శ్రీరపండరీక్షేత్ర నివాసియగు భక్త నరసింహం ఇట్లు తెలుపుచున్నారు. మనప్రాంతమున బెజవాడ గ్రామస్థులు "శ్రీరపుర విఠల్ ప్రసన్న" మహాయంత్రములని విక్రయించుచున్న బిళ్లలు దేవస్థానంవారికేమియు సంబంధము లేదు; యీ ద్రవ్యము దేవస్థానంకు చెందువది కాదు. కొన్ని గ్రామాదులలో దేవస్థానంవారే పంపిన యంత్రములు విక్రయించు చున్నారన్న విషయములు అసత్యములు.

మా ఆచార్యుని వాక్యమేమనగా:—విఠల్ నామమునకే మహత్తుగలదుగాని యంత్రమున కెంతమాత్రము మహత్తులేదు. ద్రవ్యము సంపాదించుకొనుటకై విఠల్ మహాయంత్రమనియు, విఠలాంజనమనియు, విఠలౌషధమనియు పేర్లిడి ద్రవ్యము సంపాదింపదగిన సులభమార్గమని యోచించి "శరపురవిఠల్ ప్రసన్న మహాయంత్ర"మని విక్రయించుచున్నారు.

ఈ బిళ్లకిమ్మతు ౪ పైసలకు గిల్టుషాపులలో దొరకును. ఇది దేవస్థాన సంబంధమని ఎవరున్నూ తలుపరాదు.

గుల్ బాగ్—చెసికొన్ని } ఇట్లు విధేయుడు
హైద్రాబాదు } యూవరేటీ క్రిష్ణమాచారి.

గోండాలు సంస్థానాభివృద్ధి

[illegible] గోండాల సంస్థానమునకు ప్రభువగు [illegible] పత్రికలో తెలుపబడెను. సంస్థానపతులు [illegible] ఈ గోండాలు సంస్థానము [illegible] ఈ క్రింది విశేషములు [illegible] చున్నవి.

[illegible]

[illegible] ఎగుమతి చేయబడుచున్నది

గోండాలు [illegible] యన్ని [illegible] వారి వస్తువులు [illegible] కాలముల [illegible] గాను వాటిని [illegible] యంత్రములు [illegible] ఈ అవసరమునకై [illegible] ఉపయోగించబడుచున్నవి.

[illegible]

గోండాల్ రైల్వేలు [illegible] సంబంధించిన [illegible] మైళ్ళు [illegible] రైల్వేలు [illegible] వ్యాపారమునకు చాలా అనుకూలముగా నున్నవి.

టెలిఫోను సంబంధములు [illegible] టెలిఫోను [illegible] మహారాజాగారు [illegible] ౧౯౩౦ లో [illegible] హెచ్చినది.

గోండాలు యలెక్ట్రిసిటీ [illegible] విద్యుచ్ఛక్తి [illegible] పట్టణములో [illegible] గ్రామములకు [illegible] సౌకర్యము [illegible].

ఇప్పుడు గోండాలు సంస్థానములో [illegible] మైళ్ళ [illegible] రోడ్లు [illegible] భూములను [illegible] సంస్థానము [illegible] రోడ్లు [illegible] గవర్నరు జనరలు [illegible] మహారాజాగారు [illegible] చున్నారు.

పట్టణములు [illegible] తోటలు [illegible] రోడ్లు [illegible]

ర్యములు రోడ్లపై అచ్చటచ్చట గలవు. ఈరోడ్లు నగరమును ద్దనైనను మహాల్ పట్టణమువద్దనైనను మూరములోనుండు ప ల్లెలలోనైనను ఒకచోట విధముగా నుండును రోడ్లు గోండా లు సంస్థానములోనుండు పల్లెలవరకు మాత్రమేగాక సంస్థా నముయొక్క సరిహద్దు వరకు గూడ వేయబడి ఇతరసంస్థా నము వారుగూడ వాడుకొనుటకు అనుకూలముగా వేయబడి యున్నవి. పల్లెలవరకు పక్కా రోడ్లను వేయునప్పుడు ప్రవాహ మునుండి రక్షణము ఏర్పాటుగూడ చేయబడినవి. అందువలన పల్లెలు ప్రవాహములనుండి రక్షింపబడుటయేగాక భూమియొ క్క వాలామట్టుకు ఇండ్లు మొదలైనవి కట్టుకొనుటకు లభించు నట్లు చేయబడినది

గోండాల్ ధోరాజీ ఉప్లేటా భాయావాడాల్ ప ట్టణములకు ఒక్కొక్కదానికిని మునిసిపాలిటీగలవు. ప్రస్తు త మహారాజాగారి కాలములో మునిసిపాలిటీల ఉప్పు రోడ్లు మొదలగునటువంటి క్రొత్త పనులుగాక [illegible] మునిసిపాలిటీల పరిపాలనలో [illegible] మైళ్ళ [illegible] గలవు. ప్రతి మునిసిపాలిటీయు ఉద్యానములు [illegible] కాలమైన బహిరంగ స్థలములు [illegible] సౌకర్యములను [illegible] మునిసిపాలిటీకిని [illegible]

[illegible]

గోండాలు సంస్థానము నగరనిర్మాణ విషయమున నూ తనమార్గముల అవసరమును గ్రహించినది. గోండాలు ధో రాజీ ఉప్లేటా, భాయావడారు పట్టణములను సంస్కరించు టకును వృద్ధిచేయుటకును ప్రారంభింపబడినపని [illegible] ఏర్పాటు [illegible] మంచిగా యిండ్లు కట్టుకొను అలవాటును తొలగించుటకుగాను ఒకపద్ధతి చేయబడినది. దినికి ఉ ద్యోగాను [illegible] రూపాయలు ప్రత్యేకించబడినవి. కా ర్ఖానాలను [illegible] ప్రత్యేకముగా [illegible] ప్రత్యేకమైన ప్లాట్లు చూపబడినవి. తోటలు మొదలైన [illegible] ఏర్పాటు [illegible] పని ప్రారంభింపబడినది. ఈ [illegible] సౌకర్యములు స్థలములన్నియు అమ్ముడు పోవునట్లు [illegible].

గోండాలకు అనేక సంవత్సరముల క్రింద టనే నీటిసప్లయి ఏర్పాటు చేయబడినది. ఈనగరములో అన్ని రోజులను అన్నిగుంటలును అన్నిపనులకును నీరు సప్లయిచ యబడును. ఈ సప్లయిచేయు చెరువులో ఎక్కువనీరు పట్టున ట్లు చేయుటకుగాను వాటియంతట అవే అవసరమునుబట్టి త [illegible] తెలుపులు అమర్చబడి నవి. ఇవి గోండాలులోనే చేయబడినవి. వాటికి [illegible] నేల రూపాయలు పట్టినది. ఇండియాలోను యింగ్లండులోను వి విధ కంపెనీలు అందుకుగాను వేసిన ఖర్చు అంచనాలో చా ల తక్కువది రూ ౧,౨౦,౦౦౦ లు. [illegible] ధోరాజీ ఉప్లేటా కు నీరుసప్లయి [illegible] ప్రారంభించబడినది [illegible] ఏర్పాటు [illegible].

గ్రామములకుకూడ నీటిసౌకర్యములు వ దలబడలేదు. ప్రతిగ్రామము బావిని బాగుచేసి ఆ రోగ్యానుకూలముగా నుంచుటకును, ప్రతిగ్రామ ములోను పశువులకుగాను నీటితొడ్ల ఏర్పాటు చేయుటకు, స్త్రీలకు వేరేపురుషులకు వేరే స్నాన

స్థలముల ఏర్పాటుజేసి వాటిని పరిశుభ్రముగానుం చుటకును పనిచేయుచున్నారు

వైద్యశాలలును మందుల ఏర్పాటును చాలా వృద్ధిచేయ బడినవి. సాంఘిక [illegible] రెండింతలు అయినవి. క ట్టడములు మొదలగు [illegible] లక్షల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టినది. దిక్కులేని దీనుల రక్షణకై ఒకశాల నిర్మింపబ డినది. దానికి కట్టడములు సామాను మొదలగు ఖర్చుగాక సంవత్సరము ౧కి రూ ౯౦౦౦ ఖర్చు అగును.

ఏ రాష్ట్రములోగాని ముఖ్యమైనది ఆరాష్ట్రప్రజలవిద్య మహారాజాగారు స్వయముగా పండితులు కవికూడాను. అం దువలన విద్యకు చాలా ప్రాముఖ్యము నిచ్చినారు. వారు [illegible] మొదట [illegible] పాఠశాలలోను [illegible] చదువుకొన్నవారి సంఖ్య ౧౮౮౧లో నూటికి [illegible] నుండి ౧౯౧౧ లో నూటికి [illegible] ౧౯౨౧ లో నూటికి [illegible] ౧౯౩౧ లో నూటికి ౧౯ టికిని హెచ్చెను. ఇంగ్లీషు మాట్లాడువారి సంఖ్య నూటికి [illegible] అయ్యెను. బాలికాపాఠశాలల విద్యా ర్థుల సంఖ్య ౧౮౮౧ లో నుండుదానికంటె ఎనిమిదింతలు హెచ్చు.

సంస్థానములో ప్రబలకరీని విద్యాసౌకర్యములు అం దుబాటులో నుండునట్లు చేయుటకుగాను పల్లెలలో పాఠశా లలు స్థాపింపబడుచున్నవి. పట్టణములలో చాలా [illegible] గల పాఠశాలలు కట్టబడుచున్నవి. సుల్తానుపూరు [illegible] గ్రామములలో [illegible] గ్రామమున [illegible] రూ [illegible] ల ఖర్చుతో పాఠశాలలు నిర్మింపబడినవి. ఇట్లే అంత జనసంఖ్యగల ప్రతిగ్రామమునకును అవసరమైన పాఠ శాలలు నిర్మింపబడును. [illegible] చేర్చబడి యున్నవి. చాలా పాఠశాలలు వ్యవసాయములో గెలుపొంది శ్రీ భగవత్ సింహజీగారి బంగారు [illegible] బహు మానముగా పొందినవి

మహారాజుగారి స్వరాజ్యాభిమానమున కొ క నిదర్శనము పరిపాలనలో కనబడును. ౧౮౮౪లో సంస్థాన ప్రభుత్వోద్యోగములలో నూటికి [illegible] మంది మాత్రమే గోండాల్ రాష్ట్రీయులు ఇప్పుడన్ననో నూటికి [illegible] మంది గలరు. [illegible] ఏండ్లలో సివిల్ సర్వీసు ఉద్యోగుల సంఖ్య హె చ్చుకున్నను జీతములు నూటనుండి [illegible] లెక్కన హెచ్చినవి

మహారాజాగారు సైన్సునందును వైద్యమునందును పం డితులు. వారు యడింబరో విశ్వవిద్యాలయములో చదివిరి. వారు వైద్యబిరుదములలో యం బి సి యం యం డి యం ఆర్ [illegible] (యడింబరో) యఫ్ ఆర్ సి పి (యడింబరో) అప్పట్లనే విశ్వవిద్యాలయమునుండి లభించిన గౌరవబిరుదము డి సి యల్ యల్ యల్ డి (యడింబరో) చదివియున్నవి. వారు ఆర్యుల వైద్యశాస్త్రము (ఆర్యన్ మెడి కల్ సైన్సు)" అను గ్రంథమును రచించి దానిని [illegible] మొదలగు [illegible] యూరపులో గొప్పగొప్ప పండితులు ను విశేషముగా శ్లాఘించిరి. గోండాల్ మహారాజుగారు గా వించిన గొప్పపనులకు ఉదాహరణముగా వారి ప్రజలు గోండాలున గరమున ప్రభువుగారి కంచువిగ్రహమును స్థాపించిరి. మహా రాజుగారి యిప్పుడు [illegible] ఖర్చుతో [illegible] సాంఘికపరిశీ లనక్రింద గుజరాతీపదముల నిఘంటువు నొకదానిని వ్రాయిం చుచున్నారు

౧౮౮౭ లో జరిగిన విక్టోరియా మహారాణి జూబిలి ఉత్సవములో వారు కే సి ఐ ఇ బిరుదము నిచ్చి రి. మరికొంతకాలమునకు వారికి జి సి ఐ ఇ బిరుదము ల భించెను. వారి సంస్థానము ప్రాముఖ్యమునుబట్టియు పరిపాల నాభివృద్ధినిబట్టియు ౧౧ తోపుల గౌరవముగల మొదటితరగ తి సంస్థానము లెక్కలో చేర్చబడెను

———

పల్లెటూరి ప్రజలనివేదనము

మూడేపల్లిలో రోగబాధలు, పైర్ల నష్టములు

(ఒక విలేఖరి)

మూడేపల్లి ౮ ౨౫-౭-౪౩ ఫ.

మూడేపల్లి కరీంనగరు జిల్లాలోని సిరిసిల్ల తాలూకా లో చేరినది.

మనుష్యులకు రోగములు

సుమారు ౨౦ రోజులనుండి చలిజ్వరాలు దగ్గువ్యాధి ప్రబలి దానివలననే బాధపడుచుండ వేరేమారి అమ్మవారుకూడ బాధించుచున్నది. దానివలన ఒకరు చనిపోయినారు దీని విషయమై ౮ ౨౦ యిస్పందారు తేదిన జనాబు తహసీల్ దారు సా॥ డా॥ సిరిసిల్లగారికి టీకాలుతీయు డాక్టరు సా॥గారిని తోలించగలందుకు వ్రాసికొనినారు. డాక్టరుగారికొరకై ప్రజలు యెదురుచూచుచున్నారు

పశువుల వ్యాధి బాధ

రెండుమాసముల క్రిందటనె అమ్మవారువలన అనేకమైన పశువుల నష్టమైయుండెను. మరల వారం రోజులనుండి గొడ్లరోగము మొదలయినది ముందేమిజరుగునో యని భయపడుచున్నారు.

పైరుల నష్టము

పునాస, అబిపంటలు నష్టమైనందున బాగాయితిరబ్బి వేసంగి పంటలైనను పండునేమోయను ప్రజలలో ధైర్యముండెను. కాని మిరపతోటలు శనగ పత్తి, వరిపైర్లు పురుగువలన అపరిమితముగా నష్టమైనవి ఇదివరకే ప్రజలకు తినుటకు తిండి లేక మలమలమాడుచున్నారు గ్రామములో నూటికి ౯౦మంది ఒకపూట అనపగుడాల బుక్కి కాలము గడుపుచున్నారు రబ్బి పన్ను గతి యేమోనా ఈశ్వరునకే గుర్తు.

గ్రహకూట భయము

మొన్నటి మాఘ శు ౨-౩ లకు గ్రహముల కూటము అని దానివలన శోకవిషమయిన ధ్వని వినవచ్చినదని అనుకొనుచున్నారు.

సంతోషవార్త

ఇచటికి ౫-౬ మైళ్ల దూరములో బోయినేపల్లి అను గ్రామము కలదు అచ్చట గ్రామాధికారులు దేశముఖులునగు చెన్నాడి రామగోపాల్ రావుగారు కిషన్ రావుగారు వీరిద్దరే కగర్భ జనితులయినను కలహమునకు గురియైనారు. వీరి సఖ్యతకొరకై ౨౦-౨౦ సంవత్సరముల నుండి గొప్పగొప్ప అధికారులు బంధువులు ప్రయత్నించి విఫలులైరి. తుదకు మొన్న ఈశ్వరస్వరూపుడోయన జనాబు సర్కిల్ యినస్పెక్టర్ సా॥ కోత్వాలి; జగిత్యాలగారి కరుణవలన అన్నదమ్ముల సఖ్యత కలిగినది. దీనివలన ప్రజలలో చాలమంది సంతోషానందభరితులైనారు వీరు యీతాలూకాలో పలుకుబడికలవారు వీరు కలహించినప్పుడు ప్రజలలో చాలవరకు అశాంతి కల్గుచుండెను. ఈశ్వరుని చిత్తమే కాని, వీరిలో సఖ్యత కలుగునని కలనైన యెవరనుకొలేరు. వీరి సఖ్యతకు తోడ్పడిన సర్కిల్ సా॥గారికి వారికుటుంబమునకు ఆయురారోగ్యాభివృద్ధి చేయగలందుకు ఈశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నారము శ్రీ వెంకటనర్సయ్యగారుకూడ వీనికి సహాయము చేసినందున ప్రశంసార్హులు వీరి సఖ్యతకు సంతోషించినవారమై వారియొక్క క్షేమ వృత్తయుమును కోరుచుగా నంపుచున్నాను. ఎప్పటికైనగలరు వీ సఖ్యతవలె రామలక్ష్మణులసఖ్యతె దినదినాభివృద్ధి జెందుగాక.

ప్రభువుగారి పౌత్రజన్మ మహోత్సవము

(విలేఖరి)

జీడికల్లు: ౨౭-౭-౪౩:—

జనగాం తాలూకాలోచేరిన జీడికంటి శ్రీరామచంద్రస్వామి సన్నిధిలో మాఘ శు. ౧౧ (౨౬-౭) నుండి బ. ౨ (౧-౫) వరకు శ్రీనిజాంవారి పౌత్రుని చిరాయువునుగూర్చి అహోరాత్రము ౨౪ గంటలు ఎడతెగకుండా సప్తాహము మొదలగు ప్రార్థనలు, పిదప దక్షిణా గణపతిపూజ, గు॥ రాభిషేకం, శ్రీరామనాథుని సహస్ర నామావళిపూజ, భోగాదులు వేద పారాయణము, పురాణ కాలక్షేపము, నృత్య గీతాదులు భూసురోత్తములు పెక్కు సజ్జనులు సల్పుచున్నారు. పండిత

కొలది బీదసాదలకు వస్త్రవితరణ లేదా గా వారందరికీ అన్నదానము జరుగుచున్నది. పండితులు మొదలగువారికి తగు సన్మానమును జరుగుచున్నది, స్వామియెదుట విశాలమైన నూతన ప్రాకారమండపము నానాలంకృతములచే కనులపండుగ గావించుచున్నది చుట్టుపక్కలనుండి చూడవచ్చిన జనులు ప్రభువుగారిని బహువిధముల పొగడుచున్నారు. వారిలో కొందరు కేస్తులో ప్రతిరూపాయకు పావలా తగ్గించినారని యు విద్యావిషయములో జలాధార నిర్మాణాదులగూర్చియు "తఖావి" అప్పులగూర్చియు ఆస్తికత్వ సంపత్తుతో ఆనందముతో అన్నిమతములవారిని సమదృష్టితో చూచినవారు శ్రీవారు తప్ప యెవరులేరనియు వేనోళ్ల రాజభక్తిని వెల్లడించుచున్నారు. శ్రీనిజాం ప్రభువుగారు మునిమనుమని కనులజూతురని మరిప్రేమతో యాశ్రయించుచున్నారు. కార్యనిర్వాహకులైన పెద్దిరాజయ్య గుప్త గారు (జనగాం) కార్యదర్శులైన లింగాలవేంకటరెడ్డి దేశ్ముఖు గారు, త్రికరణశుద్ధిగా తనువును ధనమును ధారవోసి దివారాత్రములు ప్రతివిషయమై పాటుబడుచున్న కే. లక్ష్మీనర్సయ్య యాదవగారు ప్రశంసార్హులు.

భర్తయొక్క మరణము

హత్యానుమానము

[విలేఖరి]

గద్వాల సమస్థాన జాగీరు పెదిన్నె

గద్వాల సమస్థాన జాగీరు పెదిన్నెలో కురవజాతి వారలయిన నందిపులి హనుమక్కయను ఆమెభర్తను గొర్లకాపుదారికిగాను పంపుచుండెనట భర్తఆయిన చిన్నయ్యఅను అతడు భోజనముచేసి గొర్లకాపరినిమిత్తం పొలంపోతు భార్యతో జగడములు చాలవున్నవి. పక్కనికి ఆలవికాదు నీతమ్ముని పంపుమని కోరెనట ఆమెతమ్ముని పంపుననేవరకు కోపించి భర్తను యింట్లోకిపిలిచి భార్యయున్ను ఆమె తమ్ముని భార్యఅయిన జనమక్కఅనే ఆమె యిద్దరియులుకలిసి అతని నిన్న మధ్యాహ్నం ౧౦ గంటలకు చావ మోదిరి. కొట్టినతరువాత అతడు ప్రాణాపాయమై యిల్లు బయలుదేరి వూరివెలుపల పొలంలో సాయంకాలం ౬ఘంటలవరకు జీవశోషపడివుండ దేహంమీద స్మారకంతప్పెను. బట్టలలోనే మలమూత్రములు, వాంతులు, భేదులుఆయి ఆలాగే పడివుండెను. తుదకు కాకుల, గద్దలపాలు కావలసివుండెను. అంతలో అతనిపూర్వజన్మసంచితంవల్ల గ్రామవాసులు నల్గురుచూచి యిదేమి కర్మము? యీలాగువుంటె యెట్లు! అని అతని భుజములపైన వేసుకొని యింటిదాపున పనుండబెట్టి వెళ్లిపోయిరి. అతడు ఆదే రాత్రి వాల్గు ఘంటలకు మృతినొందెను. వృదయము భార్య అయిన హనుమక్కను రెండవదిమె అయిన పనుకకు ను వీరల

పుత్రధర్ములను గ్రామవాసులు యేలాగునని విచారించగా రెండు యేలను గాడికి కట్టిచేయుటకు తాగా యెడములుపాడిచి తన్నివుండెను. మేము అందులో వుపచారంకూడ చేసితిమి, కాని ఆయువుపట్ల దెబ్బతగులుటవల్ల మృతినొందెను. అని గ్రామవాసులను మోసపుచ్చుచున్నారు. కాబట్టి యిందుల విషయమై జాగీరుదారులునూ వి. పోలీసుశాఖావారున్నూ తగు విచారించి వారలకు తగుదండనతో సహా చేయించవలయును.

సిద్దిపేట మాధ్యమిక పాఠశాలాభవనము

సిద్దిపేటలో సర్కారీ మాధ్యమిక పాఠశాలకు గాను భవనము కట్టింపబడుచున్నది. దానికి రూ ౩౦౦౦౦ మంజూరియైనవి. సభము చుట్టును దర్శనీయమగు ప్రదేశము ఇదంత యు ముస్సిఫీకోర్టు వెనుక.

బీదరులో విమానముల స్టేషను

బీదరు రైల్వే స్టేషనుకు దగ్గర రతన్ ఖాన్ అక్రిమిలో విమానములు నిల్పుటకు అనుకూలముగానుండుటకై ఒక ఘట్టము ఏర్పరుచ దలచియున్నారు. ఈ సందర్భము కర్నల్ ప్రెంచిదొరగారు ఈ మధ్యనే ఆ స్థలమునకు బోయిచూచిరి ఈ చోట హైద్రాబాదు మీదుగా మద్రాసుకు టపాగొంపోవు విమానములు నిలుచును. దీనికిలో కల్పండ్ శాఖవారు తగు ఏర్పాట్లు జేయుచున్నారు.

బులెటిన్

జిల్లాలలో భూకంపము

నిజామాబాదు జిల్లాలో చేరిన బోధన్ తాలూకా మున్సిఫ్ మేజస్ట్రేటుఅగు హసన్ ఉద్దీన్ అన్సారిగారికి ఆ పట్టణములో జనవరి ౧౫ వ తేది భూకంపము సోకినదను వార్త తెలియచేయబడినది,

ఇట్లే నాందేడు జిల్లాలో ఆద్దాపూరు మొదలగు పట్టణములనుండి భూకంపము సోకినవార్తలు సెమ్మదిగా బయటపడుచున్నవి. సిద్దిపేటలో చెరువులోను బావులలోను నీరుకొన్ని సెకండ్లకాలము పైకిలేచెనట. అయితే ఉపద్రవమేమియు జరిగినట్లు తెలుపబడుటలేదు.

బులెటిన్

ఆర్యసమాజోత్సవము

బీదరు జిల్లాలో ఆర్యసమాజముయొక్క సభ్యులు షర్వర్ధి ౯ వ తేది మొదలుకొని ౧౩ వ తేదివరకు ఉత్సవములను జరిపెదరని తెలియుచున్నది. పండిత రామచంద్రదే (ఢిల్లీ) గారు, స్వామికర్మానందగారు, ఇంకను ఆర్యసమాజమునకు జేరిన యితర మహాశయులు ఆయుత్సవమునకు రాగలరు

బులెటిన్

జాబులు

పరోపకారిణీ బాలికాపాఠశాల బహుమతుల వార్షికోత్సవము

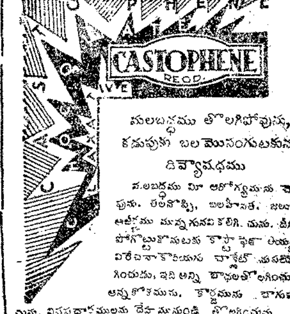
ఈ నెల ౨౭-౧-౧౯౪౦ తేది సాయంత్రం ౬-౩౦ గంటలకు సికింద్రాబాదు మార్కెటువీధిలోయున్న పరోపకారిణి బాలికా పాఠశాలయొక్క బహుమతులొసగు వార్షికోత్సవము జరుపబడెను. శ్రీయుత దేశభక్త వామనునాయకుగారి సతీమణియగు శ్రీమతి ముక్తాబాయమ్మగారు అగ్రాసనాధిపతిగనుండి బాలికలకు బహుమతులొసంగిరి. సుమారు ౧౫౦ స్త్రీలు విచ్చేసిరి. పాఠశాల బాలికలచే ప్రార్థనతో కార్యక్రమము ప్రారంభింపబడెను. సభ్యులందరు బాలికల హృదయమధురగానమునకు సంతసించిరి. వారు పాడుచున్న జాతీయగీతములన్నా వినుమధురముగానుండెను, అందులో యిమిడియున్న భావములచేత సభ వారి ఆకర్షింపబడిరి. బాలికలచే జరుపబడు కార్యక్రమమంతయును వారు ఉత్సాహముతో పరికించిరి. వారు జాతీయ భావములు కలిగిన బాలికలకు పాఠశాల బాలికలు యిటువంటి నటనలో నటించిరి ఎంతమాత్రము లేదు.

తరువాత తెలుగున సంభాషణ జరిగెను. బాలికలు మంగళహారతులు పలికిరి. వారు చూపిన సహజనైపుణ్యము వివరింప శక్యముకాదు. ఇవి ప్రేక్షకుల నానందింపజేసెను. దీని తరువాత వ్యాయామ పరీక్ష జరిగెను. పాఠశాలలోని బాలికలకు శక్తిసామర్థ్యములతో నొసరింపబడుచున్న మహోన్నత వ్యాయామ శిక్షణకు ప్రేక్షకులెంతేని మెచ్చుకొనిరి. అంత బహుమతులు, స్వదేశీయ తడిసామానులు, బాలికలకు యివ్వబడెను. సికింద్రాబాదు శారదాసంఘమువారు యీసందర్భమున తీసికొనిన శ్రద్ధయు, ఉత్సాహమును కడుశ్లాఘనీయమై యున్నది. పాఠశాలకు ౨౦౦ రూప్యములు ఖర్చు అట్టియుదార భావముతో పాఠశాలకు విరాళమొసంగిన శ్రీమాన్ రాజా బాలచంద్రరావుగారును పాఠశాలకు విద్యుచ్ఛక్తి దీపప్రయంత్రము నిర్మించు యేర్పాటుచేసిన శ్రీయుత రెడ్డి శ్రీనివాసయ్యగారును, సదరు విద్యుచ్ఛక్తి దీపములకు విద్యుచ్ఛక్తి (కరెంటు) యేర్పాటుచేయుటలో నిజామునిరంతరము అధికారులుగా యుండిరియుండిన అగు మ. రా. ఏ. సుందరరాజులుయ్యగారు తీసికొనిన శ్రద్ధ త్యాగముకును వారికి కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా వందనము లొసగింపబడెను. తరువాత శాల రిపోర్టును డాక్టరు రామస్వామి నాయుడుగారి సతీమణియగు వీరరాఘవమ్మగారు కడు శ్లాఘాపాత్రముగ రిపోర్టును చదివిరి. ప్రసిడెంటుగారు జాతీయ తాభ్యుదయము విద్యయందే గలదనియు, విద్య అపహరింప వీలుకాని ధనముచేతను యెంతవాడినను తలగని వస్తువగుటచేతను విద్య సాంధించవలసియున్నదనియు, అట్టి పవిత్రమగునట్టిను, నిర్మలమయినట్టియు పనిని పాఠశాల చేయుచున్నందుకు చాల సంతసించిరి. నూతనలకు శ్రీయుత మోహనలాల్ సేటుగారును వారి బావమరిదిగారగు చిన్నాలాల్ సేట్ గారును రెండు యిత్తడిజల పాత్రములను (బక్కెట్లు) బడిపిల్లల యుపయోగార్థమై నూతనలకు దానమొసగిరి. అంత కార్యక్రమమంతయును రాత్రి సుమారు ౭ గంటలకు ముగిసెను.

సదరు వార్షికోత్సవమునకు శ్రమయనియెంచక హైదరాబాదునుండి వచ్చిన యీదిగువ వినుతీమణులకు నూతనల అధికారులు వందనము లర్పించుచున్నారు.

[౧] శ్రీమతి యం. మనోరంజితమ్మగారు. [౨] యం. మాణిక్యాంబగారు [౩] ఆర్. వీరరాఘవమ్మగారు [౪] వ జానకిరామయ్యగారి భార్యగారు, యింక యితరులు పెక్కుమందిగలరు. సికింద్రాబాదునుండి వచ్చినవారి పేర్లు. [౧] శ్రీమతి వి. యశోదమ్మగారు ప్రెసిడెంటు, [౨] శ్రీమతి ఆర్ కమలమ్మగారు, సెక్రెటరీ [౩] శ్రీమతి వి. జగదాంబమ్మగారు, శ్రీమతి పి. బాచమ్మగారు, శ్రీమతి వి. సీతమ్మగారు, శ్రీమతి పి. మాణిక్యాంబగారు శ్రీమతి వి. చూడామణిగారు, శ్రీమతి కళ్యాణమ్మగారు, శ్రీమతి మోహనమ్మగారు శ్రీమతి యస్. పట్టమ్మగారు, శ్రీమతి బాడీ శారదమ్మగారు, యింకా యితరులు వీరలెల్లరకు పాఠశాలాధికారులు వందనము లింపుమీర తముగ నర్పించుచున్నారు.

పి. లోకనాథంనాయుడు

హెచ్చరిక.

విలేఖరులకు వ్యాసకర్తలకు

వార్తలు వ్యాసములు పంపువారు కవరు బరువునకు దృష్టియుంచుకొని తగిన టిక్కెట్లు అంటించి పంపవలయును. చాలా ఉత్తరములు బేరంగులుగా వచ్చుటయు వాపసు చేయుటయు తటస్థించుచున్నది.

ఇట్లు
గో. ప. సం

గోలకొండ పత్రిక
శ్రీముఖనామ సం॥ మాఘ బ॥ ౬
సోమవారము

గ్రామములు, సహకారవ్యాప్తి

—(౨)—

ఈ జనవరి నెల ౨౮ వ తేది (౨౮ యిస్ఫందార్) మొదలుకొని ఫిబ్రవరి ౧ వ తేది (౩౦ యిస్ఫందార్) వరకు క్రొత్తఢిల్లీలో జరిగిన సహకార సంఘపు రిజిష్ట్రారుల మహాసభలో కడపటి రోజు అంగీకరింపబడిన శిఫారసులలో రెండు మూడు సహకార పద్ధతి గ్రామములలో వ్యాపించి గ్రామస్థులస్థితిని బాగుచేయుట ఎట్లు అనుసమస్యను సరియైన పరిష్కారమును సూచించుచున్నవి. ఈ మహాసభకు బ్రిటీషుయిండియాలో వివిధ రాష్ట్రములనుండియేగాక వివిధ దేశీయసంస్థానములనుండి కూడ ప్రతినిధులు హాజరైయుండిరి. అందుమన మ. మ. వ. నిజాం ప్రభుత్వమువారి పక్షమున సిటీకళాశాల యొక్క ప్రిన్సిపాలుగారగు యస్. యం. అజంగారు హాజరైరి. కాబట్టి మహాసభవారామోదించిన శిఫారసులనుగూర్చి తెలిసికొనుట ముఖ్యము.

ఇంతవరకును సహకార పద్ధతియన విశేషముగా అర్థమగునది సహకారపరపతి సంఘములే. పల్లెలలో సహకారోద్యమము ప్రారంభింపబడినదియు ఈ సహకార పరపతి సంఘముల రూపముననే ఎక్కువ. గ్రామములలో రైతుల ఆదాయము హెచ్చినదిలేదు, వారిఋణభారమూ తగ్గినది లేదు. నిలవచేసికొనుటకు శక్తిలేని రైతుకు తక్కువ వడ్డీతో అప్పు అనునది మాత్రమే "సహకారము" అనుటవలన తెలిసిన విషయము. సాధారణముగా పల్లెవాసులు క్రొత్తదానిని అనుమానించుచుందురు. సహకారసంఘములతోగూడ అనుమానముతోనే సంబంధము కలిపించుకొనుటకు ఆ అనుమానము ధ్రువమగుటకు మతోనైనది. రైతులు, వ్యవసాయకులయినవారు తమ గ్రామములలో షాహుకారుకంటెనే సహకారసంఘములతో కంటె మేలు అను అభిప్రాయము పుట్టినది. గ్రామములలో షాహుకారుకు బాకీ చెల్లింపనిచో అతడు కోర్టుద్వారా రాబట్టుకొనవలసియుండుట చేతను, కోర్టు వ్యవహారములు వ్యయ ప్రయాసములతో నిండినవగుటచేతను షాహుకార్లు సాధారణముగా కోర్టుకెక్కక మెత్తదనముతో బాకీలను కొంత త్రోసివేసి యేదో ఒక విధముగ వసూలు చేసికొందురని గ్రామవాసులు తలచుచు ఎక్కువ వడ్డీపైన వడ్డీయైనను షాహుకార్ల వద్దకు పోవుటకే యిష్టపడుచున్నారు. కాని సహకారసంఘములన్న బెదరుచున్నారు. సహకారసంఘమునకు ప్రభుత్వమంతయుతోడై భూమికిస్తులవలెనే సహకార సంఘములకు రావలసిన బాకీలనుగూడ వసూలుచేయుటకు తోడ్పడుననుభయము వ్యవసాయకులలో వ్యాపించియున్నది. ఇదిగ్రామములలో సహకారపద్ధతి వృద్ధిగాంచకుండుటకు ముఖ్యకారణము. దీనికంతయు మూలము గ్రామములలో సహకారసంఘములు ప్రారంభింపబడిన రీతియే.

ఇదంతయు చూడగా ఒకవిషయముతో చకమానదు గ్రామస్థులలో సహకారోద్యమము ప్రశస్తిగాంచవలయుననిన మొదటవారి ఆదాయమును వృద్ధిజేయుటయు, వారి ఖర్చులను తగ్గించుటయు ఉద్దేశ్యములుగాగల సహకార సంఘములు గ్రామములలో స్థాపింపబడవలెను. పంచాయతీలుగాని ఇతరగ్రామాభివృద్ధిసంస్థలుగాని లేని పల్లెటూళ్లలో "జీవనాభ్యున్నతి" సంఘములు నెలకొల్పవలయునను సూచన ఈ ఉద్దేశ్యము నెరవేరుటకు ఒక పరిష్కారము. ఈ సూచన ఆచరణలో పెట్టుటయన గ్రామవాసుల ఆదాయము వృద్ధియగుటకు మార్గము వెదకవలసినదే. బీహారు ఒరిస్సాప్రభుత్వము విక్రయసహకార సంఘములను స్థాపింపవలసినదను సూచనగావించెను. ఇదియు అవసరమైనదే. పంటసరకుల ధరలు చాలాపడిపోయియున్న నీ రోజులలో దళారీలును న్నగు మధ్యవర్తులు లాభముల హరించి రైతునకు మఱింతనష్టము కల్గింపకుండునట్లు ఈ పద్ధతి తోడ్పడగలదు. ఇదేవిధముగ పంటలను పండించుటకును ఒక గ్రామములోని వ్యవసాయకులందరు సహకార సంఘముగాచేరి పనిజరిపించుచో భూములు చీలికగాయుండుటవలన సాధ్యముకాని కొన్ని అభివృద్ధులు సాధ్యముకాగలవు. ఈరకపు సంఘములు గ్రామజనుల మొదటి ముఖ్యావసరము.

ప్రారంభము మొదట ఈరూపమున చేయబడినను రైతులపై యిపుడునునంతటి భారము తగ్గింపబడునంతవరకు ఆ ప్రారంభ బీజము బలమైన వృద్ధిని పొందుట కష్టము. వ్యవసాయకులలో సహకారాభిరుచి వ్యాపించుటకు వీలగునట్లు వారు కట్టవలసిన పన్నులువసూళ్లుచేయబడవలెను. రైతులలోవిద్యాలోపమున్న విరివిగా యుండుట చేత వారికిఅభివృద్ధిమార్గములు తెలిసికొనుటకు అవకాశములేకున్నది. గ్రామములలో అచటివృత్తులనుగూర్చినవిషయములను ఆయాగ్రామస్థుల మాతృభాషలో నేర్పుటకు ఏర్పాటులుండవలెను. ఇది విద్యాశాఖతోను వ్యవసాయశాఖతోను సంబంధించినది. కాబట్టియే మహాసభయొక్క మొదటి రోజున సర్ ఫజల్ హుసేనుగారు ఉపన్యసించుచు విద్యాశాఖయు, వ్యవసాయ శాఖయు, వాణిజ్య పరిశ్రమల శాఖయు, సహకారశాఖయు, కలిసి మెలిసి గ్రామజనుల అభివృద్ధికై పాటుపడుటవలన ఎక్కువలాభముగలదు అనిచెప్పిరి. ఈ సూచనలు మనరాష్ట్రమున ఎంతవరకు అనుసరింపబడగలవో చూడవలసియున్నది.

పొరపాటు

గతసంచికలో సాహెబ్జాదా నవాబ్ ముకర్రంజాః బహదర్ మీర్ ఎర్కత్ అలీఖాన్‌గారి చిత్రముక్రింద ఆ చిత్రము హైదరాబాదు బులెటిను పత్రికనుండి లభించినట్లు సూచించు "By Courtesy, Bullettin" అనుపదములు పొరపాటున వదలివేయ బడినందుకు చింతిల్లుచున్నాము. చిత్రము బులెటిను పత్రికనుండి లభించినది.

స్థానిక వార్తలు

కీ. శే. జనార్దనరెడ్డిగారి పుణ్యదినము

(విలేఖరి)

గత బుధవారము నాడు సాయంత్రము ౭॥ గంటలకు రెడ్డిబోర్డింగు హాలునందు కీ. శే. పింగిళి జనార్దనరెడ్డిగారి ౫వ వార్షికదిన సందర్భమున సభ సమావేశమయ్యెను. రావుబహద్దరు యస్. వెంకటరెడ్డిగారు పింగిళి వెంకటరామారెడ్డిగారు, న్యాయమూర్తి గిరిరావుగారు, యస్. యన్. రెడ్డిగారు డా. భ. వామననాయకుగారు, ఆర్. యస్. నాయకు శాస్త్రులుగారు దోమకొండ సంస్థానాధిపులుగారు ఇంకనేక మహాశయులు, హిందువులు, మహమ్మదీయులు, తదితరులు వచ్చియుండిరి. ఆరంభమున ఒకరెడ్డి విద్యార్థి తెలుగుభాషలో దైవప్రార్థనము జరిపెను. ఈసమయమున సభాసదులందరును లేచి నిలువబడిరి. అధ్యక్షులగు నవాబ్ లతీఫ్ యార్ జంగు బహద్దరుగారు అగ్రాసనము నలంకరించిరి. శ్రీయుత నారసింగరెడ్డిగారు జనార్దనరెడ్డి స్మారకనిధి సంఘముపక్షమున గత సంవత్సర నివేదికను ఆంగ్లమున చదివి వినిపించిరి. తరువాత బహుమానములు విద్యార్థులకు అధ్యక్షులవలన నియ్యబడెను.

తరువాత మా. హనుమంతరావుగారు కీర్తిశేషుని గుణములనుగూర్చి ఉర్దూలో ఉపన్యసించిరి. పిమ్మట ఆర్. యస్. నాయకు శాస్త్రులుగారును అదే విషయముల నుత్సాహప్రదమగు విధమున ఉపన్యాసము చేసిరి. పిదపను అధ్యక్షులు ఉర్దూ భాషయందు లిఖితమగు చక్కని ప్రసంగమును చదివిరి. రాజాబహద్దరు వేంకటరామారెడ్డి కొత్వాలుగారు జనార్దనరెడ్డిగారి యోగ్యతలను శ్లాఘించుచు అధ్యక్షులను సభాసదులను ప్రశంసించి తమకృతజ్ఞతను తెలిపిరి. బహుమానము లియ్యబడిన పుస్తకములు విశేషముగ ఆటలకుసంబంధించినవై యుండినవి. వీటిని పొందినయువకులు వికసించిన ముఖములతోను మెల్లనినడకతోను అగ్రాసనాధిపతియొద్ద జూపిన వినయవినమ్రతలతోను ఇంపుగొల్పుచుండిరి. సుమారు ఆరుగంటలకు సభ ముగిసెను.

శ్రీ పింగిళి జన్నారెడ్డిగారు

వరాల లక్ష్మీనరసింహ ఉపన్యాసము

[illegible]

కార్యకర్త నియామకము

[illegible]

[illegible]

మహాత్ముని సన్మానమై ఆహ్వాన సంఘ మేర్పడుట

[illegible]

శ్రీ త్యాగరాజ మహోత్సవము

అద్వితీయ ప్రదర్శనము

[illegible]

[illegible]

భూకంప బాధితులకు హైదరాబాదు సహాయము

[illegible]

[illegible] ఉపన్యాసము

[illegible]

నవాబ్ బహదుర్ యార్ జంగ్ బహదుర్ గారి ఉపన్యాసము

[illegible]

విరాళములు

[illegible]

బికనీరు మహారాజాగారిపై అపవాదము అసత్యము

[illegible]

తిరువాంకూరు రాజసోదరి పెండ్లి

మహారాజాగారి ప్రకటన

[illegible]

కాశ్మీరములో మరియొక అల్లరి.

[illegible]

కొచ్చిను రైతుల సత్యాగ్రహము

[illegible]

తిరువాంకూరు రాజసోదరివివాహ వైభవము

[illegible]

వింతలు విశేషములు

[illegible]

స్త్రీ విద్యావ్యాప్తి

[illegible]

[illegible]

వర్తకులకు లాభము

గోలకొండ పత్రికయందు ప్రకటన వేయుటవలన [illegible] లాభము పొందుదురు.

[illegible] నిజాం రాష్ట్రమునందంతటను [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ప్రకటనల వివరములకు:— "మేనేజరు గోలకొండపత్రిక" హైదరాబాదు, [illegible].

REG. No. H. 48

Reg. No. M. 218

STAMP

Printed [illegible] [illegible]lished by G. Ramakrishna Rao [illegible] Power Press, Hyderabad [illegible] K. [illegible] [illegible].